

Бичковська Л. С., ст. викладач, Косюк К. С., студентка 2-го курсу
(Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне)

ПРОБЛЕМА ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В СУЧАСНІЙ АРХІТЕКТУРІ

В статті розглянуте питання «ролі жінки в архітектурі», досліджено етапи і проблеми, що виникають на шляху до їх успіху. Вивчено і систематизовано міжнародний досвід успішних жінок-архітекторів, представниць різних архітектурних шкіл та практично доведено, що проблема гендерної рівності в сучасній архітектурі є актуальною і значно впливає на формування сучасної жінки-архітектора, як спеціаліста.

***Ключові слова:* кора, каріатида, ордер, антаблемент, форма, функція, стиль, архітектура, рівноправність, емансипація, дискримінація.**

Споконвіку професія архітектора («архітектор» з грецького «головний будівельник») традиційно чоловіча. Хоча жінка за своєю природою - невпинний будівельник. Вона завжди щось створює, організовує, об'єднує і споруджує, але це в житті, а у професії – відомих жінок-архітекторів не так багато в цілому світі. Всі вони особливі і кожна унікальна по-своєму. Архітектура вимагає відданого служіння. Легкого успіху і випадкових перемог тут не буває. Легендарна жінка-архітектор, Заха Хадід говорила: «Щоб домогтися визнання, мені завжди доводилося робити все в десять разів краще» [5].

В питанні «жінки і архітектура»: жінку розглядають, як об'єкт архітектурної діяльності (проектування середовища для жінки або вирішення питань рівноправності, емансипації, проблем дискримінації методами архітектури і використання жіночого образу в архітектурі) і як суб'єкт архітектурної діяльності (сама створює архітектуру).

Одним з перших виявів втілення жіночого образу є іонічний ордер – один із трьох давньогрецьких архітектурних ордерів. Іонічний ордер відрізнявся від доричного легкістю пропорцій, витонченістю своїх більш розчленованих форм, широким застосуванням декору, що створювали враження святковості, краси і грації. Вітрувій вбачає в іонічному ордері наслідування витонченої, доповненої прикрасами, жіночу красу на відміну від доричного ордеру, наслідувати «непри-

крашеної чоловічої краси». Іонічний ордер за часів античності вважався «жіночим» орденом, за рахунок своєї витонченості, вишуканості і доповнень різноманітними прикрасами [1].

Наступний етапом розвитку жіночого образу в архітектурі були статуї кори та каріатиди.

Кора (грец. *κόρη* — «дівчина», множина — *κοραι*) — найменування типу періоду, жіночий еквівалент. Це зображення жінки (завжди молодої) у статичній позі, яка одягнена в традиційний грецький одяг [1].

Каріатида (грец. *καρυάτιδα*, «Жриця храму Артеміди в Карії» (місто поблизу Спарти) — статуя одягненої жінки; ввели її в ужиток давньогрецькі архітектори, для підтримки антаблемента, і для інших підтримуючих функцій. Каріатида — окремий випадок кори.

Каріатида замінюють в архітектурі колони, пілястри та інші підтримуючі елементи будівельної конструкції [1; 2].

Розглянемо роль жінки, як суб`єкта архітектурної діяльності на прикладі сучасної архітектури, на творчості таких відомих архітекторів як Заха Хадід, Карме Пінос, Оділь Декк і Кадзуйо Седзіма.

Заха Хадід – британський архітектор, дизайнер, представниця деконструктивізму, відома своїми нестандартними, фантастичними проектами в галузі архітектури та дизайну. У 2004 році стала першою в історії жінкою-архітектором, нагородженою Пріцкерівською премією. Заха Хадід завжди рухалась в своєму чітко заданому напрямку. Вона намагалась зруйнувати загальноприйняті канони і розширити горизонти звичного простору.

З цією метою в своїй творчості британський архітектор застосовує спотворену перспективу, нестандартність геометричних форм, що підсилюють відчуття внутрішнього руху об'єкта.

Для Захи Хадід архітектура – це мистецтво створення унікального зодчого «образу» (власної мови метафор, символів і абстракцій). Її творчість настільки індивідуальна і неповторна, що можна говорити про створення нового архітектурного напрямку створеного Захою Хадід [3]. Головне в її проектах не ергономічність і функціональність, а ідейність втілення і бажання розсунути рамки буденності, відкривши людям нові перспективи реальності [5; 6].

Рис. 1. Найвідоміші роботи Захи Хадід: 1 – центр Гейдара Алієва в Баку; 2 – багатофункціональний комплекс Signature Towers в Дубаї; 3 – багатофункціональний комплекс Sky SOHO у Шанхаї; 4 – музей транспорту Riverside в Глазго

Карме Пінос – представниця іспанської архітектури. Вона викладач Гарварду, Колумбійського університету, Політехнічної школи в Лозанні, Академії архітектури в Мендрізіо.

Кар'єра іспанського архітектора Карме Пінос почалася в бюро, яке належало її чоловікові Енріко Міраллесу, також архітекторові. Незважаючи на спільну роботу і проекти, критики і фахівці сприймали студію подружжя виключно як досягнення Міраллеса, не помічаючи успіхів Карме. У 1991 році, Пінос заснувала власну компанію Estudio Carme Pinos. За кілька років Карме домоглася того, про що мріяла з початку кар'єри: її перестали сприймати як тінь успішного чоловіка, а про проекти і споруди навперебій заговорили журналісти і критики [5].

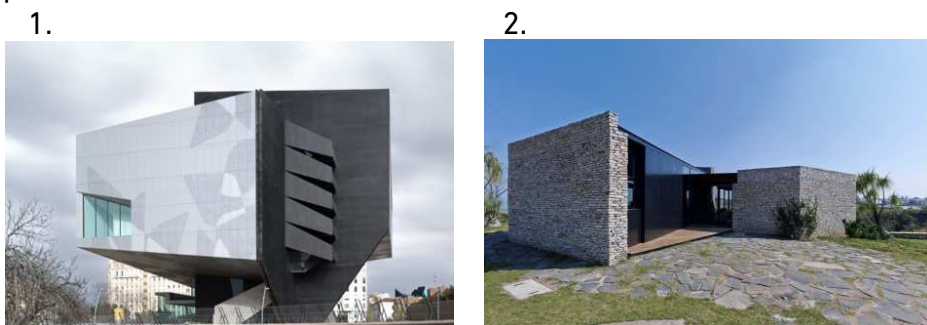

Рис. 2. Проекти реалізовані майстернею Estudio Carme Pinos: 1 – конференц-центр в Сарагосі (Іспанія); 2 – павільйон Rio Blanco в Гвадалахарі (Мексика)

Оділь Декк – французький архітектор. Декк відносить свої проекти до напрямку «гіпер-напруга» (Hyper-Tension). Їх відрізняє новаторське трактування форми і використання високих технологій. Суть методу в тому, що з простором можна працювати як з пластичним матеріалом. Оділь взаємодіє з глядачем, викривляючи, стискаючи і розширюючи простір, в якому він знаходиться. «Архітектура повинна взяти на себе турботу про тіло людини, ось чому ми експериментуємо з різними формами і функціями. Ми намагаємося переглянути принципи людського існування».

У далекому 1985 році разом з французьким архітектором і своїм нареченим Бенуа Корнетом вона відкрила паризьке бюро. Сьогодні Оділь проектує все – від інтер'єрів квартир до аеропортів [5].

Рис. 3. Проекти Оділь Декк: 1 – музей сучасного мистецтва в Римі;
2 – музей геології і антропології В Нанкіні

Кадзуйо Седзіма найяскравіша представниця сучасної японської архітектури. У своїй роботі Кадзуйо Седзіма велику увагу приділяє відносинам будівлі з її відвідувачами і, навіть будучи першою жінкою-архітектором, яка була удостоєна честі очолювати журі XII бієнале у Венеції, запропонувала колегам поміркувати на тему «архітектури, заснованої на тому, як її використовують люди». Вражаючі архітектурні проекти, що розробляються Седзіма, поєднують в собі найсучасніші стильові рішення і почуття вільного простору. Вона є володарем ряду престижних міжнародних нагород в галузі архітектури, в тому числі Прітцкерівської премії за 2010 рік та Премії Рольфа Шоку Шведської королівської академії мистецтв [5].

Для Кадзуйо Седзіма участь в конкурсах і виставках «дає можливість експериментувати з численними можливостями, які дає архітектура, а також з величезною кількістю можливих підходів. Кожен

напрямок показує можливість повернути життя в новому ключі» [5; 6].

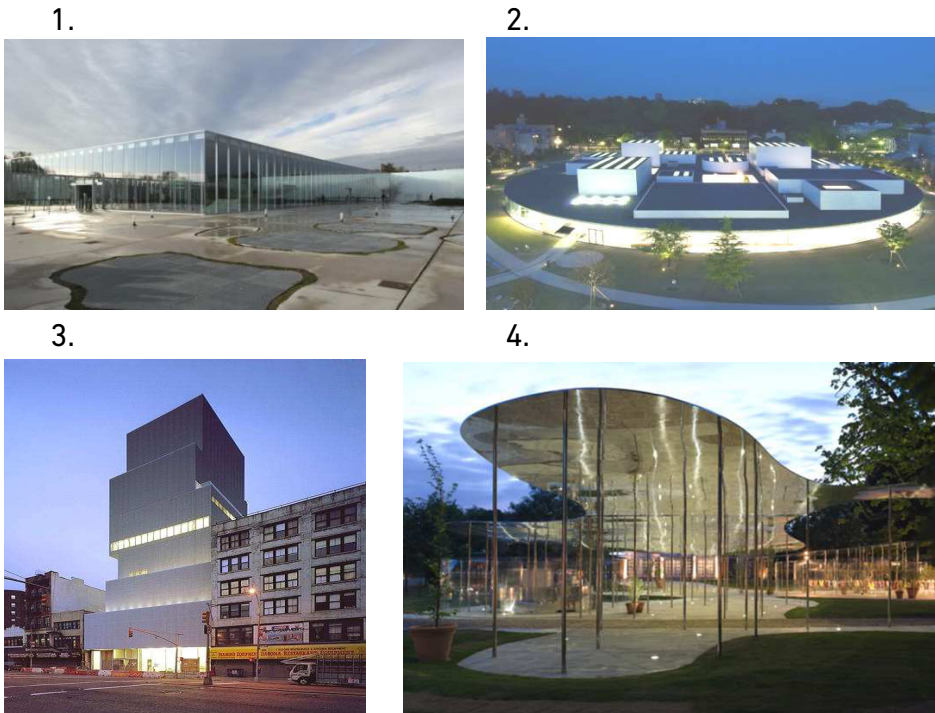

Рис. 4. Проекти архітектурного бюро Кадзуйо SANAA: 1 – філія Лувра в Лансі (Франція); 2 – музей сучасного мистецтва XXI століття в Канадзава (Японія); 3 – новий музей сучасного мистецтва в Нью-Йорку (США); 4 – Тимчасовий павільйон галереї Serpentine в Лондоні (Великобританія, 2009)

Робимо висновок, що в архітектурі, як і в будь-якій професії та мистецтві пріоритетом є не стать людини, а її талант, професіоналізм та особистість. Безумовно, створюючи нові проекти жінка приносить в архітектуру щось своє, властиве лише їй, але точно так само це роблять і чоловіки, і переважно це залежить від призначення об'єкту, ландшафту, бажання замовника, характеру і творчої особистості самого архітектора, і вже в останню чергу від статі. Проте через упередженість і викривлене бачення нашого суспільства, жінкам в архітектурі значно важче досягти такого ж рівня визнання, як чоловікам. Але проведені дослідження свідчать про те, що наполеглива праця, талант і певна доля щасливого випадку дають свої результати, а будівлі створені жінками-архітекторами входять до переліку найкращих будівель світу.

1. Клименюк Т. М., Проскуряков В. І., Ковальчук Х. І. Ілюстрований словник архітектурних термінів : навч. пос. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2010. 180 с. 2. Кох В. Энциклопедия архитектурных стилей. Классический труд по европейскому зодчеству от античности до современности / пер. с нем. М. : БММ АО, 2005. 528 с. 3. Eisenman, ZahaHadid, Imperial WarMuseum / Hephaestus Books : 2011. 122 p. 4. Євгенія Губкіна, Лев Шевченко Жінка в архітектурі: XX століття і сьогодні. URL: <https://hmarochos.kiev.ua/2016/03/08/zhinka-v-arhitekturi-xx-stolittya-i-sogodennya/> (дата звернення: 26.04.2019). 5. Белла Адцеева Женщины в архитектуре: геометрия Захи Хадид и минимализм Казуйо Сейма. URL: http://april-knows.ru/kartoteka/zhenshchiny_v_arhitekture_geometriya_zakhi_khadid_i_minimalizm_kazuyo_seyma/ (дата звернення: 26.04.2019). 6. Яна Бутчер. 10 женщин в современной мировой архитектуре. URL: http://www.archipeople.ru/index/index_925.html (дата звернення: 26.04.2019).

REFERENCES:

1. Klymeniuk T. M., Proskuriakov V. I., Kovalchuk Kh. I. Iliustrovanyi slovnyk arkhitekturnykh terminiv : navch. pos. Lviv : Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, 2010. 180 s. 2. Kokh V. Entsiklopediia arkhitekturnykh stilei. Klassicheskii trud po evropeiskomu zodchestvu ot antichnosti do sovremennosti / per. s nem. M. : BMM AO, 2005. 528 s. 3. Eisenman, ZahaHadid, Imperial WarMuseum/ Hephaestus Books : 2011. 122 p. 4. Yevheniia Hubkina, Lev Shevchenko Zhinka v arkhitekturi: XX stolittia i sohodennia. URL: <https://hmarochos.kiev.ua/2016/03/08/zhinka-v-arhitekturi-xx-stolittya-i-sogodennya/> (data zvernennia: 26.04.2019). 5. Bella Adtseeva Zhenshchyny v arkhytekture: heometryia Zakhy Khadyd y mynymalyzm Kazuio Seima. URL: http://april-knows.ru/kartoteka/zhenshchiny_v_arhitekture_geometriya_zakhi_khadid_i_minimalizm_kazuyo_seyma/ (data zvernennia: 26.04.2019). 6. Yana Butcher. 10 zhenshchin v sovremennoi mirovoi arkhitekture. URL: http://www.archipeople.ru/index/index_925.html (data zvernennia: 26.04.2019).

Рецензент: доктор архітектури, професор Михайлишин О. Л. (НУВГП)

Bychkovska L. S., Senior Lecturer, Kosiuk K. S., 2 year Senior Student
(National University of Water and Environmental Engineering, Rivne)

THE PROBLEM OF GENDER EQUALITY IN MODERN ARCHITECTURE

The article deals with the question "the role of women in architecture,"

the stages and problems arising on the way to their success. In the question "women and architecture": women are seen as an object of architectural activity (designing a medium for a woman or solving issues of equality, emancipation, problems of discrimination by methods of architecture and the use of a female image in architecture) and as a subject of architectural activity (it creates architecture).

The female image as an object of architectural activity is considered on the example of the ionic order, statues of measles and caryatids. The role of a woman, as a subject of architectural activity, is considered on an example of modern architecture, in the works of such prominent architects as Zaha Hadid, Karmo Pinos, Odile Deck and Kazuyo Sejima.

The international experience of successful women-architects, representatives of various architectural schools British, French, Spanish and Japanese has been studied and systematized. The problems and challenges faced by women architects in the process of architectural activity and ways of their overcoming were investigated. The groups of problems that have a significant impact on the formation and formation of a woman-architect as a professional were revealed.

It has been practically proved that in architecture, as in any profession or art, the priority is not a gender identity of a person. It has been practically proved that in architecture, as in any profession or art, the priority is not to become a person. The most important role is played by talent, professionalism and personality. Of course, creating new projects a woman brings something special in architecture, but men do the same, and it depends mainly on the purpose of the object, the landscape, the customer's desire, the character and the creative personality of the architect himself, and the least of the sexes.

However, because of the bias and distorted vision of our society, it is much harder for women in architecture to achieve the same level of recognition as men. But research shows that persistent work, talent and a certain fate of a happy event yield their results, while the buildings created by women-architects are among the best buildings in the world.

On the basis of the research it was proved that the problem of gender equality in modern architecture is relevant and significantly influences the formation of a modern female architect as a specialist.

Key words: bark, caryatida, warrant, entablature, form, function,

style, architecture, equality, emancipation, discrimination.

**Бичковская Л. С., ст. преподаватель, Косюк К. С., студентка
2-го курса** (Национальный университет водного хозяйства и
природопользования, г. Ровно)

ПРОБЛЕМА ГЕНДЕРНОГО РАВЕНСТВА В СОВРЕМЕННОЙ АРХИТЕКТУРЕ

**В статье рассмотрен вопрос «роль женщины в архитектуре»,
исследованы этапы и проблемы, возникающие на пути к их успеху.
Изучены и систематизированы международный опыт успешных
женщин-архитекторов, представительниц разных архи-тектурных
школ и практически доказано, что проблема гендерного равенства
в современной архитектуре актуальна и оказывает значительное
влияние на формирование современной женщины-архитектора,
как специалиста.**

***Ключевые слова:* кора, кариатида, ордер, антаблемент, форма, фун-
кция, стиль, архитектура, равноправие, эмансипация, дискрими-
нация.**
